

כלאים איזהו ערים פרק ו

הפכה היינו ענין והכא
זמנא. ח"נ קמ"ל
דמוסתא אמר: בדיים לא
תפיק טעמא להחמיק כמו
מטיקא כגפן :

כללא דפרקו משנה א אף דלא נקרא כרם רק בשיתו ב' שורות של ב' ג' א'
ו' ב' ג' ד' ו' יוצא נב. אמר שורה א' של ה' נפנים ועורסים
ע"ג גדר שגובה י"ם ורוב ד"ם. וזויר כרם. ואמר ורעים שחוק ד"א מהו ואפילו
הזרוע חוק ד"א מאחורי הגדר. אבל התרחקה נפנים שאינן כרם בני ב' פסחים :
משנה ב נפנים שבראש התל ועורסים על ערים שגובל מהתל על ארץ שהתחיו .
אם אדם ששומד למסח יכול ללקט מהנפנים שע"ז הערים הר"ל כאילו
הנפנים נפועים למסח. וצריך להירחק מהזרוע ד' אמות מכנגד שפת הערים סביב .
ובא"ל להשומד למסח ללקט הנפנים שבערים . אסור רק לזרוע תחת הערים :
אם ג' נפנים עומדים בשורה למסח. וכנגדן ג' נפנים בשורה עומדים למעלה על
הל . אם אין התל גבוה י' פסחים מצדוף הגובה של תל זה לא צ"ל שצריך בין
שורות שיחשבו יחד כרם לתרוק מן הזרוע ד"א וכשהוא גבוה י"ם א"צ השורות :
משנה ג גפן השמחה על ערים של נבשילין או של אילן סרק . ואין השרשים
במלאין כל ששה הערים. לא יזרע תחת המותר. רק בריעבד שכבר
זרע שרי . ואם אחר שזרע התפשוט הגדולים ממעל לזרוע . או אפילו לא הוסיף
חלק ר' אסור מדקטטור :
משנה ד אבל במחילה הגפן על אילן סרק מותר לזרוע תחת המותר . ואם
התפשוט אה"כ שריני דגפן ממעל לזרוע. יחזיר השריש ממעל לזרוע
קדם שיוסיף חלק ר' ומותר :

משנה ה אילן סרק היינו שאין מינו עושה פירות כלל :
משנה ו שורות נפנים שעל ערים. שחורב באמצעו . וישארו ח' נפנים בקצה
או מהחלת סכאן ח' נפנים בקצה האחר . אם נשאר באמצע רוח
ח"א והפח . ה"ו מרוחק י' פסחים מזה ומזה וזרוע באמצע . ואם נשאר רק ח"א
אסור לזרוע באמצע . ורק בהדיוק י' פסחים מזה ומזה מותר בריעבד :
משנה ז ערים ששומד בוית ב' כותלים כוח . אף דינו כערים ומותר
לזרוע שם בכל מקום אפילו בין . דגפנים . רק שירדוק סבל
גפן י' פסחים :
משנה ח ערים שגובל ממנו גבעולין שאין הגפן מתפשט עליהן ובעל הערים חס
על הגבעולין לבלי לקצוץ מה שא"צ להגפן . מותר לזרוע תחת מותר
הגבעולין . ורק אם לא פסקו כדי שיחפשט עליו השריש כשיגדל . אסור לזרוע
תחתיו אף שצריך המותר הוא רק :
משנה ט ענף שצמח בגובלם להלך מצדדים . אפילו רק גפן יחידי מונח בערים .
אסור לזרוע תחת הענף . אפילו התפשט הענף להלך סביבה הגזע .
וכן במתח המותר שאילן אסור לזרוע תחתיו : ואם לא היה המותר ארוכה .
ויפסקה ע"י שקשר בה חבל כדי לקשרו באילן אחר . מותר לזרוע תחת החבל .
ורק בשסק החבל כדי שילך עליו החרש אסור :

ציונים

א המבריק . כ"ג י"ג י"ג
פ"ו מה"ל גמ"ס ה"ז .
ט"ז י"ג י"ג כ"ו נ"ג י"ג :

תוספות יום טוב

פרק ז א המבריק את הגפן . ל' הרמז"ס והוא שיטעמיננה
בארץ . ובמשנה ו פרק ז דשביעית
כתבו הר"ב . ושם כתב הרמז"ס שעל ידי כן ילמחו בו חילנות רבות.
ולשון רש"י בפרק לא יחפור כמו ויבדק את הגמלים (בראשית כד)
טפף זמורות גפן וכו' : לא יביא זרע
עליה . כתב הר"ב אבל מן הגד מותר
וכו' ומלקין יסודות הכותל . ירושלמי .
ומשום הא דתנן בפ' לא יחפור מרחיקין
את הזרעים מן הכותל וכו' הולך
לפרש כן והכי נמי איחא החס בצבלי :
[אפילו הבריכה דלענת . שיבשה הרמז"ס פרק ז מהלכות כלאים
והר"ב שכתב משום זרעים דלענת וכו' . שהדלעת יבשה
וכן כתב הר"ם והוי ליה לפרש כן משום הברכת הגפן עלמון] :
גפן שהלענת יבשה : סלון . ליטר ומרוב וסלון אחד הוא . ובסלון של
הרי

ר' עובדיה מברטנורה

פרק ז א המבריק את הגפן בארץ . ועוברת ההכרזה
חוק לטעה טפחים דבחוק ששה טפחים
אפילו יש עפר על גבה שלשה טפחים אסור משום עבודת גפן
יחידית : לא יביא זרע עליה . אבל מן הגד מותר לזרוע לחדים
לא משארשי אלא שעושין העפר תיחוח
ומלקין יסודות הכותל כשזרעים אלו
אבל אין השרשים שלהן מהלכין מן הגד .
וטעמא דלא יביא זרע על הגפן
המוזכרת אפילו חוק לעבודתה לפי
שהגפן רק ונכנסים שרשי הזרעים
בגפן והוי הרכבת ירק באילן אבל שאר חילנות שאינן רכין שרי :
אפילו הבריכה בדלעת או בסלון . שתחת הגפן בחוק הדלעת
או בחוק הסלון אסור משום דשרשי הזרעים נוקבים ומפליין עד הגפן
כשאין על גבה שלשה טפחים עפר . ומשום זרעים דלענת לא מתסור
לזרוע דוקא מיניי דבסלון של מתכת אין לריך עפר שלשה טפחים :
הבריכה
שלמה
משום שמדועט העפר לזרועין מתחת הגומא של כלין וכן נמי לזרעים והא
דמשני התם גנמי לזרעים לא משארשי לזרועין הקשה הר"ן ז"ל וכי תיחא
נחי דשרשי ירק לא משארשי לזרועין נוחם לשרשי הגפן לזרועין משארשי
עד שכן יורדין כנגדן ג"ס וכו' אין שרשי הזרעים נכנסים בהם עכ"ל ז"ל .
ח"ל הרשב"א ז"ל בחדושו פ' לא יחפור ד' י"ט שנין שהגדר הגפן הוא רק
יותר משאר חילנות שהזכרו ושרשי הירק נכנסין בחזו והוי לה הרכבה
ואסור להרכיב ירק באילן ולפיק לא חנא שאר חילנות ומן הגדרין הואיל ולא
משארשי לזרועין ואמ"נ דינקי ל"ל בה הואיל וליכא ערבוז ואי קשיא לך נחי
דזרעים

תוספות

המבריק . כ"ג י"ג י"ג
פ"ו מה"ל גמ"ס ה"ז .
ט"ז י"ג י"ג כ"ו נ"ג י"ג :

תוספות

פרק ז א המבריק את הגפן . ל' הרמז"ס והוא שיטעמיננה
בארץ . ובמשנה ו פרק ז דשביעית
כתבו הר"ב . ושם כתב הרמז"ס שעל ידי כן ילמחו בו חילנות רבות.
ולשון רש"י בפרק לא יחפור כמו ויבדק את הגמלים (בראשית כד)
טפף זמורות גפן וכו' : לא יביא זרע
עליה . כתב הר"ב אבל מן הגד מותר
וכו' ומלקין יסודות הכותל . ירושלמי .
ומשום הא דתנן בפ' לא יחפור מרחיקין
את הזרעים מן הכותל וכו' הולך
לפרש כן והכי נמי איחא החס בצבלי :
[אפילו הבריכה דלענת . שיבשה הרמז"ס פרק ז מהלכות כלאים
והר"ב שכתב משום זרעים דלענת וכו' . שהדלעת יבשה
וכן כתב הר"ם והוי ליה לפרש כן משום הברכת הגפן עלמון] :
גפן שהלענת יבשה : סלון . ליטר ומרוב וסלון אחד הוא . ובסלון של
הרי

תוספות

פרק ז א המבריק את הגפן בארץ . ועוברת ההכרזה
חוק לטעה טפחים דבחוק ששה טפחים
אפילו יש עפר על גבה שלשה טפחים אסור משום עבודת גפן
יחידית : לא יביא זרע עליה . אבל מן הגד מותר לזרוע לחדים
לא משארשי אלא שעושין העפר תיחוח
ומלקין יסודות הכותל כשזרעים אלו
אבל אין השרשים שלהן מהלכין מן הגד .
וטעמא דלא יביא זרע על הגפן
המוזכרת אפילו חוק לעבודתה לפי
שהגפן רק ונכנסים שרשי הזרעים
בגפן והוי הרכבת ירק באילן אבל שאר חילנות שאינן רכין שרי :
אפילו הבריכה בדלעת או בסלון . שתחת הגפן בחוק הדלעת
או בחוק הסלון אסור משום דשרשי הזרעים נוקבים ומפליין עד הגפן
כשאין על גבה שלשה טפחים עפר . ומשום זרעים דלענת לא מתסור
לזרוע דוקא מיניי דבסלון של מתכת אין לריך עפר שלשה טפחים :
הבריכה
שלמה
משום שמדועט העפר לזרועין מתחת הגומא של כלין וכן נמי לזרעים והא
דמשני התם גנמי לזרעים לא משארשי לזרועין הקשה הר"ן ז"ל וכי תיחא
נחי דשרשי ירק לא משארשי לזרועין נוחם לשרשי הגפן לזרועין משארשי
עד שכן יורדין כנגדן ג"ס וכו' אין שרשי הזרעים נכנסים בהם עכ"ל ז"ל .
ח"ל הרשב"א ז"ל בחדושו פ' לא יחפור ד' י"ט שנין שהגדר הגפן הוא רק
יותר משאר חילנות שהזכרו ושרשי הירק נכנסין בחזו והוי לה הרכבה
ואסור להרכיב ירק באילן ולפיק לא חנא שאר חילנות ומן הגדרין הואיל ולא
משארשי לזרועין ואמ"נ דינקי ל"ל בה הואיל וליכא ערבוז ואי קשיא לך נחי
דזרעים

תוספות

המבריק . כ"ג י"ג י"ג
פ"ו מה"ל גמ"ס ה"ז .
ט"ז י"ג י"ג כ"ו נ"ג י"ג :

תוספות

פרק ז א המבריק את הגפן . ל' הרמז"ס והוא שיטעמיננה
בארץ . ובמשנה ו פרק ז דשביעית
כתבו הר"ב . ושם כתב הרמז"ס שעל ידי כן ילמחו בו חילנות רבות.
ולשון רש"י בפרק לא יחפור כמו ויבדק את הגמלים (בראשית כד)
טפף זמורות גפן וכו' : לא יביא זרע
עליה . כתב הר"ב אבל מן הגד מותר
וכו' ומלקין יסודות הכותל . ירושלמי .
ומשום הא דתנן בפ' לא יחפור מרחיקין
את הזרעים מן הכותל וכו' הולך
לפרש כן והכי נמי איחא החס בצבלי :
[אפילו הבריכה דלענת . שיבשה הרמז"ס פרק ז מהלכות כלאים
והר"ב שכתב משום זרעים דלענת וכו' . שהדלעת יבשה
וכן כתב הר"ם והוי ליה לפרש כן משום הברכת הגפן עלמון] :
גפן שהלענת יבשה : סלון . ליטר ומרוב וסלון אחד הוא . ובסלון של
הרי

תוספות

פרק ז א המבריק את הגפן בארץ . ועוברת ההכרזה
חוק לטעה טפחים דבחוק ששה טפחים
אפילו יש עפר על גבה שלשה טפחים אסור משום עבודת גפן
יחידית : לא יביא זרע עליה . אבל מן הגד מותר לזרוע לחדים
לא משארשי אלא שעושין העפר תיחוח
ומלקין יסודות הכותל כשזרעים אלו
אבל אין השרשים שלהן מהלכין מן הגד .
וטעמא דלא יביא זרע על הגפן
המוזכרת אפילו חוק לעבודתה לפי
שהגפן רק ונכנסים שרשי הזרעים
בגפן והוי הרכבת ירק באילן אבל שאר חילנות שאינן רכין שרי :
אפילו הבריכה בדלעת או בסלון . שתחת הגפן בחוק הדלעת
או בחוק הסלון אסור משום דשרשי הזרעים נוקבים ומפליין עד הגפן
כשאין על גבה שלשה טפחים עפר . ומשום זרעים דלענת לא מתסור
לזרוע דוקא מיניי דבסלון של מתכת אין לריך עפר שלשה טפחים :
הבריכה
שלמה
משום שמדועט העפר לזרועין מתחת הגומא של כלין וכן נמי לזרעים והא
דמשני התם גנמי לזרעים לא משארשי לזרועין הקשה הר"ן ז"ל וכי תיחא
נחי דשרשי ירק לא משארשי לזרועין נוחם לשרשי הגפן לזרועין משארשי
עד שכן יורדין כנגדן ג"ס וכו' אין שרשי הזרעים נכנסים בהם עכ"ל ז"ל .
ח"ל הרשב"א ז"ל בחדושו פ' לא יחפור ד' י"ט שנין שהגדר הגפן הוא רק
יותר משאר חילנות שהזכרו ושרשי הירק נכנסין בחזו והוי לה הרכבה
ואסור להרכיב ירק באילן ולפיק לא חנא שאר חילנות ומן הגדרין הואיל ולא
משארשי לזרועין ואמ"נ דינקי ל"ל בה הואיל וליכא ערבוז ואי קשיא לך נחי
דזרעים

תוספות

המבריק . כ"ג י"ג י"ג
פ"ו מה"ל גמ"ס ה"ז .
ט"ז י"ג י"ג כ"ו נ"ג י"ג :

תוספות

פרק ז א המבריק את הגפן . ל' הרמז"ס והוא שיטעמיננה
בארץ . ובמשנה ו פרק ז דשביעית
כתבו הר"ב . ושם כתב הרמז"ס שעל ידי כן ילמחו בו חילנות רבות.
ולשון רש"י בפרק לא יחפור כמו ויבדק את הגמלים (בראשית כד)
טפף זמורות גפן וכו' : לא יביא זרע
עליה . כתב הר"ב אבל מן הגד מותר
וכו' ומלקין יסודות הכותל . ירושלמי .
ומשום הא דתנן בפ' לא יחפור מרחיקין
את הזרעים מן הכותל וכו' הולך
לפרש כן והכי נמי איחא החס בצבלי :
[אפילו הבריכה דלענת . שיבשה הרמז"ס פרק ז מהלכות כלאים
והר"ב שכתב משום זרעים דלענת וכו' . שהדלעת יבשה
וכן כתב הר"ם והוי ליה לפרש כן משום הברכת הגפן עלמון] :
גפן שהלענת יבשה : סלון . ליטר ומרוב וסלון אחד הוא . ובסלון של
הרי

תוספות

פרק ז א המבריק את הגפן בארץ . ועוברת ההכרזה
חוק לטעה טפחים דבחוק ששה טפחים
אפילו יש עפר על גבה שלשה טפחים אסור משום עבודת גפן
יחידית : לא יביא זרע עליה . אבל מן הגד מותר לזרוע לחדים
לא משארשי אלא שעושין העפר תיחוח
ומלקין יסודות הכותל כשזרעים אלו
אבל אין השרשים שלהן מהלכין מן הגד .
וטעמא דלא יביא זרע על הגפן
המוזכרת אפילו חוק לעבודתה לפי
שהגפן רק ונכנסים שרשי הזרעים
בגפן והוי הרכבת ירק באילן אבל שאר חילנות שאינן רכין שרי :
אפילו הבריכה בדלעת או בסלון . שתחת הגפן בחוק הדלעת
או בחוק הסלון אסור משום דשרשי הזרעים נוקבים ומפליין עד הגפן
כשאין על גבה שלשה טפחים עפר . ומשום זרעים דלענת לא מתסור
לזרוע דוקא מיניי דבסלון של מתכת אין לריך עפר שלשה טפחים :
הבריכה
שלמה
משום שמדועט העפר לזרועין מתחת הגומא של כלין וכן נמי לזרעים והא
דמשני התם גנמי לזרעים לא משארשי לזרועין הקשה הר"ן ז"ל וכי תיחא
נחי דשרשי ירק לא משארשי לזרועין נוחם לשרשי הגפן לזרועין משארשי
עד שכן יורדין כנגדן ג"ס וכו' אין שרשי הזרעים נכנסים בהם עכ"ל ז"ל .
ח"ל הרשב"א ז"ל בחדושו פ' לא יחפור ד' י"ט שנין שהגדר הגפן הוא רק
יותר משאר חילנות שהזכרו ושרשי הירק נכנסין בחזו והוי לה הרכבה
ואסור להרכיב ירק באילן ולפיק לא חנא שאר חילנות ומן הגדרין הואיל ולא
משארשי לזרועין ואמ"נ דינקי ל"ל בה הואיל וליכא ערבוז ואי קשיא לך נחי
דזרעים

תוספות

המבריק . כ"ג י"ג י"ג
פ"ו מה"ל גמ"ס ה"ז .
ט"ז י"ג י"ג כ"ו נ"ג י"ג :

תוספות

פרק ז א המבריק את הגפן . ל' הרמז"ס והוא שיטעמיננה
בארץ . ובמשנה ו פרק ז דשביעית
כתבו הר"ב . ושם כתב הרמז"ס שעל ידי כן ילמחו בו חילנות רבות.
ולשון רש"י בפרק לא יחפור כמו ויבדק את הגמלים (בראשית כד)
טפף זמורות גפן וכו' : לא יביא זרע
עליה . כתב הר"ב אבל מן הגד מותר
וכו' ומלקין יסודות הכותל . ירושלמי .
ומשום הא דתנן בפ' לא יחפור מרחיקין
את הזרעים מן הכותל וכו' הולך
לפרש כן והכי נמי איחא החס בצבלי :
[אפילו הבריכה דלענת . שיבשה הרמז"ס פרק ז מהלכות כלאים
והר"ב שכתב משום זרעים דלענת וכו' . שהדלעת יבשה
וכן כתב הר"ם והוי ליה לפרש כן משום הברכת הגפן עלמון] :
גפן שהלענת יבשה : סלון . ליטר ומרוב וסלון אחד הוא . ובסלון של
הרי

תוספות

פרק ז א המבריק את הגפן בארץ . ועוברת ההכרזה
חוק לטעה טפחים דבחוק ששה טפחים
אפילו יש עפר על גבה שלשה טפחים אסור משום עבודת גפן
יחידית : לא יביא זרע עליה . אבל מן הגד מותר לזרוע לחדים
לא משארשי אלא שעושין העפר תיחוח
ומלקין יסודות הכותל כשזרעים אלו
אבל אין השרשים שלהן מהלכין מן הגד .
וטעמא דלא יביא זרע על הגפן
המוזכרת אפילו חוק לעבודתה לפי
שהגפן רק ונכנסים שרשי הזרעים
בגפן והוי הרכבת ירק באילן אבל שאר חילנות שאינן רכין שרי :
אפילו הבריכה בדלעת או בסלון . שתחת הגפן בחוק הדלעת
או בחוק הסלון אסור משום דשרשי הזרעים נוקבים ומפליין עד הגפן
כשאין על גבה שלשה טפחים עפר . ומשום זרעים דלענת לא מתסור
לזרוע דוקא מיניי דבסלון של מתכת אין לריך עפר שלשה טפחים :
הבריכה
שלמה
משום שמדועט העפר לזרועין מתחת הגומא של כלין וכן נמי לזרעים והא
דמשני התם גנמי לזרעים לא משארשי לזרועין הקשה הר"ן ז"ל וכי תיחא
נחי דשרשי ירק לא משארשי לזרועין נוחם לשרשי הגפן לזרועין משארשי
עד שכן יורדין כנגדן ג"ס וכו' אין שרשי הזרעים נכנסים בהם עכ"ל ז"ל .
ח"ל הרשב"א ז"ל בחדושו פ' לא יחפור ד' י"ט שנין שהגדר הגפן הוא רק
יותר משאר חילנות שהזכרו ושרשי הירק נכנסין בחזו והוי לה הרכבה
ואסור להרכיב ירק באילן ולפיק לא חנא שאר חילנות ומן הגדרין הואיל ולא
משארשי לזרועין ואמ"נ דינקי ל"ל בה הואיל וליכא ערבוז ואי קשיא לך נחי
דזרעים

בירושלמי שישבא. דף טז :

ראשון לציון

דף ארבע דברי שאינו שלו דלי משוקמה מתני' נפשיהו ויחא ספי וכל עיקרן של דברי רבי' לאוקמי מתני' דהכא כדברי הכל כלומר אפילו למד שאין אדם אוכל דבר שאינו שלו נמי מית' לאוקמי הכל כבוד למד' אדם אוכל דבר שאינו שלו דהוא דבר אבי' דוק בלשון רבי' שבהו ופעם שאינו דבר האכל שאין אדם אוכל בו. משמע דלי אדם אוכל היו דבר האכל ובגון שלא סופק ניד האדם

מניין

חדושי מהרי"ח

פליגי רב ושמואל ורב סבר אין הלכה כר' ורובא רב באיבורי שכל הכללים האמורים בגמ' היינו שבאין אמריהם ודליקם אבל יש כח לאמורא לחלוק אבל אח"כ בחבורי חזר ופסק רבי' כשמואל משום דל' אם זרע אינו חיוב באהיריהו דהא אינו אושר והל' שאושר או חיוב באהיריהו לשלם לחבירו ואם כן פלוגתיהו נ"ב לענין דינא ובריתי הלכה כשמואל ואף שאוקמה דהא פלוגתיהו הו' דביני הן באימורא או ספק והרשב"ם על הכלל מהלוקח ואח"כ פתח הלכה כפתם. כך אפשר לומר :

תוספות רע"ק

הגמן כמו הספק נפיש ע"ג תבואה. אבל הכא עיקר התבואה עומד דיוץ לגוף ונוטה תחת הנפץ הראש' : [אח' כח] בר"ב ד"ח וענבים משיעשו וכו' למאן דגרים משתשליש' בהר"ש כמובא בהגהותיו לא פליגי לדינא דכללא הוא דריות שיקרא בהשרשה כדאי' פ"ב דפסחים ובשנתנו דהכא דקמי' ענבים עד שיעשו כבוד הלבן הינו ע"כ כפינו ואלא כגון שזרעם היה נטוע כבר מקדם שהביא חזרת. וא"כ להך גירסא התבואה משתשליש מירי שזרע התבואה אחר הברסותי' וירע לגבי התבואה משיעשו מירי שהעביר עיי' נקב חרות ברים והיו לגבי שניהם זרע ובא. אכן בירושל' שטעם דל' דירידות מירי ברת' התבואה בתוך הברס' ופליגי לדינא. ודלגירסא משתשליש

תול' אנשי שם

כפול הלבן. ע' גל' רבי' כשוקמה נ"ב מ"א. וע' רבי' ש"ס ששים ח"ל ויהיו דמויות וקנין לא מסכרי אלא בזרע משיקרו אבל זרע

משתשליש. משמע שיתפסקו שרשים בקרקע. ואיך דגרים משתשליש כלומר משתשליש שלים לרחמנא אמר (דגרים כג) ותבואת הכרם ופחות משלש לא מקרי תבואה : וענבים משיעשו כפול הלבן. שאם זרע תבואה או ירק בכרם שלא הגיעו ענביו להיות כפול הלבן ועקר הזרע קודם שיגיעו הענבים להיות כפול הלבן ה"ל לא קדש וכן ענבים שנעשו כפול הלבן זרע תבואה או ירק ולקט הזרע קודם שישרש או קודם שיביא שלים למאן דגרים משתשליש ה"ל לא קדש : תבואה שיבשה כל צרכה וענבים שבשלו כל צרכן. ונטע גפן בלד התבואה שיבשה כל צרכה או זרע בלד [הענבי' שבשלו] כל צרכן אינן מקדשות. דלמז קרא (דגרים כג) פן הקדש המלאה הזרע אשר תזרע ותבואת הכרם אינו מקדש עד שיהיה עם מלאת זרע ותבואת כרם ותבואה וירק שלא השרישו או שלא הביאו שלים לא הגיעו לכלל מלאת זרע וכן לאחר שיבשו שוב אינן קרוין מלאת זרע וענבים קודם שיגיעו להיות כפול הלבן או לאחר שבשלו כל

מלאכת שלמה

וכי. כ' הו' הר"ם ז"ל ו"ט אם נאמר שאין התבואה מתקדשת אלא"כ היו הענבים כפול הלבן או נאמר שמתקדשת א"ע"פ שאין הענבים כפול הלבן ממ"ט הרמב"ם ז"ל פ"ה דה' כלאים משמע שאינם מתקדשות אלא"כ היו כפול הלבן וז"ל שם כרם שלא הגיעו ענביו להיות כפול הלבן אלא עדיין הם פוסר זרע בתוכו ירק או תבואה והשרישו ה"ל לא קודש ואע"פ"כ קובעין אותו ואוסרין זרע אבל הבורר מותר ע"כ. אבל מן התוספתא שבפ"ג משמע שמתקדשת א"ע"פ שאין הענבים כפול הלבן וז"ל התוספתא נפיש משתשליש כו'. פ"ה הר"ם ז"ל מכה כגויא דפ' כל שעה דלמתי' דהכא בזרע ובה כגון מעביר עיי' נקוב בכרם דכתיב המלאה ושלם בתבואה חביב מלאה וכתיב ותבואת הכרם ופחות משול הלבן לא מקרי תבואת הכרם והא דתיבא כפסרי צ"כ כי תלא המלאה הזרע אימתו המלאה מתקדשת משתשליש וענבים משיעשו כפול הלבן ע"כ ז"ל. וכתיב ה"ר יהוסף ז"ל וענבים משיעשו כפול הלבן מכאן יש ראי' שהגפן נעמו אינו נאכסר אלא הפרי שהוא ראו לאכילה נאכסר ודו"ק ע"כ : וענבים שבשלו כל צרכן אינם מתקדשות. גרסו' וז"ל מתקדשות והיונו דלמתי' בירוש' כיוי מתני' אינם מתקדשות בלוי' כיון דגמרו כל צרכן שוב לא יוספו מאתם אבל מתקדשות את אחרים בגון סיך ע"ג תבואה. א' נגמר וא' לא נגמר הנגמר אושר את שלא נגמר אם הוסף מאתם וכן פ"ה הרא"ש ז"ל. הר"ם ז"ל. ולולי הרי עולם ה"א דה"פ בירוש' אינם מתקדשות נגסו' וז"ל אינם מקדשות. ועממא לדינא מתקדשות דכתיב המלאה הזרע ולאחר שיבשו שוב אינם קרוין מלאת זרע אלא חטוים וענבים

תפארת ישראל יבין

החלה גידול היתר. או איך הגידול היתר נאכסר רק בשאוסף גידול אושר חלק ר' דלם לא כן בעול צ"אל. אבל מדריבן בשברים התבואה סמוך לגמור. התבואה אכורה והסמדר מותר. ובהו' בהגפן ענבים כפול. והתבואה לא השריש. שניהן מותרים : (בו) דבזרע אינו נקרא מלאת זרע ותבואת הכרם. רק ענבים ודגן מקרו. מירוד לכתחילה אם ביטל אחד מהן כל לרבו אכסור ליעט או לזרוע בלדו המין השני רמנ"ס

ראשונה

משתשליש יבין מתוך הא דרמי רבא צ"כ כל שעה כתיב הזרע וכתיב המלאה זרע משיקרו בהשרשה זרע ובה הוסף מאתם. אלאה השרשה אושרת. איהו נשק ליה זרע משיקרו. שזרע שניהם באיבור נאכסר מיר בהשרשה ומתני' דהכא שהאחד קדש לחבירו דלשון בתימר ושי' באיבור דלון אכסורין עד כפול ועד שתשליש וכו"ה שניהן בתימר כמו מפעיר עיי' נקוב בכרם. והא דלמתי' בכל דוכתי הוסף מאתם אכסור והיכי משכחה לה אי בזרע משיקרו נאכסר בהשרשה מיר וחי בזרע ובה הא צ"כ עד שתשליש וכפול. משכחה ל' שהביאו שלים וכפול בתימר כמו עיי' נקוב ואח"כ כחמנו והוספו. כל ז"ה מדברי הר"ם : בשיעשו כפול הלבן. והא דלמתי' בהקדשן זרע דף ט"ז מפסח בחדש זרע כרתו של חבירו סמדר ואכסרו את הזרעים והמירו את הגפנים ואחר החם בזרעים דכגון ולהאזר דעבד לזכורה קאסו. ומפוק ליה אפילו בזרעים דלזרימא לא נאכסר כיון דהו' סמדר ולא הגיעו לפול הלבן. הסס זרע משיקרו היו אפי' גפנים כיון שזו עדיין סמדר זרעו משיקרו לבי' כהשרשה. אבל מדברי הרמב"ם פ"ה דין ז"ל נלחא שיה אפי' בזרעים דלזרימא לא קודש אלא הזרעים משום קנס ודוקא כשקיימן ואיזו רובא לעוקן אבל אם עיקר הזרעים קודם שהגיעו ענבים לפול לא קנס' ליה דלמתי' ליה כשחנטי ל' אלקטו. והכ"מ נדחק ובתדומה שפגלם ממנו קוביא דלמתי' : אין מתקדשות בשתחבטו שניהם אחר גמורן כגון בצעין נקוב או במשקן אבל לא סביך גפן שהגיעו ענביו לפול על תבואה שנגמרה כל לרבה הגפן אכסור אם הוסף מאתם

ואם דלמתי' בכל דוכתי הוסף מאתם או זרע משיקרו דים בהשרשה וחי בזרע ובה הא עד שתשליש וכפול הלבן מנא דלא משכחל אלא בשתייה שלים ושל הלבן בתימר ואחר ששעה כלאי הכרם הוסף מאתם ע"כ :

בסוף הקדוש שספיק גפן
 לוסף מלהם נשק הענין
 מאלו והלך לו גפן אחר
 וכן מן גפן וף שכלל
 הוסף הכנס במלחמה נשד
 שיהם כלאים כמובן לא
 תגדל שיהם האורח תחת
 גפן ח' לגד ולגני גפן אשר
 יחלה ממנה ח'ם כלילו נשק
 ממנו והלך לו. אבל ח'ם
 הלך וזמר תחת גפן ח' לגד
 עד שהוסף במלחמה ח'ם
 כלילו מונה שם שהיה ח'ם
 עשה עד שגמר לאכור
 ומקדש אותו גפן ח'ם ח'ם
 יחידות וח'ם ח'ם ככלל הכנס
 מתקדש על הכרם על ידו.
 ור' ח'ם בירושל' חידש דין
 אחר דלא דוקא ח'ם ח'ם
 כהנה גפן ח'ם ח'ם ח'ם
 הענינו למעלה כחון עשה
 עשה ח'ם ח'ם ח'ם ח'ם ח'ם
 והמנין רואה להסב דעת
 ה'ם ח'ם ח'ם ח'ם ח'ם ח'ם
 נאסין כהעברה ח'ם ח'ם
 ומלחמה ח'ם ח'ם ח'ם ח'ם
 שרבו ח'ם ח'ם ח'ם ח'ם ח'ם

כלאי הפרק משונה א כפף יצרת מתנן לתוך הארץ אם אין עפר ע"ז נבחה
 ג"מ אכור לכתחילה לזרוע ע"ז אפילו רחוק הרבה מהנוע [ובדיעבד
 מותר (ודלא כר"ב כפ"ג)] אפילו הניח המורה שתחת התקע תוך טילון חרס וכדומה
 אכור. רק בהנחה המותרת תוך סלע. מני בשיש עפר ע"ז גובה ג' אצבעות:
 אם הברך כל גזו הגפן תוך התקע. וראש הגזו חזר וצמח ויצא בכפרים אחר.
 א"צ להרחיק הורע ר"ם. רק במקום שחזר ויצא ראש הגזו. מירא בנשאר קצת
 מהנוע מגולה במקומה וראשון. צריך להרחיק גם סמנה ר"ם לחורע:
משנה ב הברך ג' גפנים שבשורה א'. וחזרו ויצאו ג' הראשון כנגד ג' הנועין
 המגולים. נחשבים כב' שורות של ג' ג'. ולהכי אם יש בין כל א' וא'
 לחבירו לא מהות מר"א ולא יותר מר"א. חרי דינן ככרם. ואם לאו דינן כגפן
 יחודי. וא"צ להרחיק הורע מכל א' רק ר"ם. גפן שבוש אפילו בקיץ שכל שאר
 הגפנים רשופים. ויכר שוח יבש: א"ה צריך להרחיק זרע ממנו ר"ם. ובדיעבד
 מותר: צ"ב רן גפן א"צ שיש מדינה שהיא גובה שם כאילן. וגם שבו נקרא בשם
 אילן. א"ה מין ירק הוא שמקיימין אותו. ומקדש כשזרע סמוך לגפן:
משנה ג אלו אכור לעשות ומותרים באבילה. הנוע בקרחת שאינו רחב פ"ז
 אמה. או במחול שאינו רחב י"ב אמה [רפ"ז] וזוה וזוה הרחיק
 הורע ד"א מהגפנים סבל צד. וכ"כ ערים שגפנס באמצע. ואין בריחה שביניהם
 ח"א וספח. והרחיק הורע ר"ם סבל צד [כפ"ג מ"ז]. וכ"כ מותר אפירות [ר"ז]
 מ"ז. כולן בדיעבד מותרים. אבל בורע תחת שריגי הגפן. או תוך ו' ספחים
 מהגפן. או תוך ד"א מחרסם. אפילו בדיעבד אכור בתנאה:
משנה ד הסבך גפני ע"ז תבואת הבריו או של חבירו על שלו. וכ"ש בשניק
 של חבירו. אין אדם אכור רק שלו ולא של חבירו ודלא כהר"ב
 [א"ב] ורסב"ם בפירושו. דחור בו בחיבורו:
משנה ה וכן בורע כלאים ככרם שבביניהם. לא נאסרו חירות מדומקרים:
 ואנ"צ דבם הוא יטול לזכות בתן. א"ה בשעת גידולן עדיין לא זכה
 בתן. אבל גוף הגפנים נאסר. [א"ב] שאין המותרות התקע. כ"כ הר"ש. מירא

כפי מה דמוכח מרמב"ם כלאים פ"ה ח"א הוסיף פסחים דכ"א א' ד"ה עקן
 אינם נאסרים רק העצים שנדלו אחר שנתירוח. לא שהיו כבר מקדש. וכדו
 מתוך דעתו חסידת הגאון מהר"ק זצוק"ל בתום ר"ע"ק על רבינו מנחם כספי
 כתובה שכתב דאף העצים מהירים. והיו יודע דגם מ"ש הרמב"ם פ"ה הכלאים
 ח"ז דקשין ועצים אכור. כוונתו על אלו שנחרבו באיסור:
משנה ו גזל כרם וורש כלאים וההודו לבעלו. קצרו אפילו בחו"ם. דאנ"צ
 דגם כשיוסף ר' אחר שדחורו. לא נאסר. דאגוס הוא סחמת איסור
 קצירה במשד א"ה יש חשש מראית עין מכלאים. ובקצירה כמובן ליכא מ-אית
 עין. מדהתיר מכללו. ועוד דהרי רואין הכלאים שסחמתו הוכרח לקצור במשד.
 מירא א"צ כן רק כשירצו הקוצרים רק עד שליש יותר מרואיו. אבל כשירצו
 מפי. מתוך עד לאחר המשד. ומדאגוס הוא מתורת התבואה והכרם. אמנם
 משנשקע ממנו שם בעל חרסם. גם אמנם אכור:
משנה ז וזה שמיני הגפנים על זרע שדחוק מהם כרינו. יסיר מיד הגפנים
 סלע הורע ויקשרם בגרר שלא ישיבו להכפף על הורע. וכל עוד
 שקעוב מלהימן לא נאסרו וכן תבואה או ירק שנכפף תחת הגפן כך דינו.
 כלאי כרם ואורייתא אינו רק בב' לירשחא שענבי הגפן הניעו לגרול פול והורע
 כבר וירשש. ובמשך האיסור עד שעה שנגמרו שנתן. אבל מה שגרל יחד קדם
 לכן או א"כ בזה וזוה אין בו כלאים מדאורייתא. אבל מר"ם גם בחדא לירשחא
 אכור. [ת"י] מה שהארכנו בזה בס"ד בקונטרס ברי' כלאים]. מירא תבואה
 שיבשה כל צרכה או ענבים שנגמרו כל צרכן רק לכתחילה אכור לזרע יחד.
 ובדיעבד מותרים באבילה:
משנה ח עציץ נקוב ובו זרע שדחורש שדחורו תחת הגפנים שבו ענבים בתול
 פול והוסף גידול הורע חלק ר'. אף שאסור לעשות כן. בדיעבד
 אם לא השיבו העציץ. שנתן מותרים. ולר"ב גם בלא השיבו בארץ. נאסרו
 הורשים ולא הענבים. אבל עציץ שאינו נקוב אפילו השיבו בארץ חוסף חלק
 ר' שניקן מותרים:

כעענה תלוי במחלוקת הרמב"ם ור"ם כהכנס ענין נקוב כגנה מהקרקע והנה ע"ז יתדות אם חייב מדאורייתא משום תולש דמאן דס"ל דלית חייב מדאורייתא משום תולש משום דלית לא חזב כספק ומשום
 עדיין כמזכיר לקרקע אם אין דבר אחר מפקינן בנייהם כמזכיר בת' רשב"א סי' א' ח' ק"ט לסיטוס זו גם כאן חייב מחובר כעענה והוי כלאים (וזה דהנפנים לא מתקדשו י"ל כמ"ס כה"ט). אבל מ"ס כמזון יוסף שם
 דעס יורה שייך רק בענין מותרות מנגולן כמ"ס ליה דלאסור קידוש כלאים לא בנייקה תילת. ובין דתשבי מחובר וכמוע כהקרקע שגפנים נעועים כחובה לענין איסור סידק ס"ג סו"ל לאסור
 גם הגפנים א"כ כולל (ומשום) אבל לדעת הר"מ דחייב משום תולש ח"כ חוי הלוח גם לענין כלאים ואין נאסרין אלא הכינו ע"ז קרקע. ועפ"י ה"ק לדעת מ"א דעת המחבר כמ"ס סי' ע"ב ס"ג דלא ס"ל
 כהרמב"ם א"כ יתור המחבר דברי עמנו שצ"ד כאן ספק כהרמב"ם ור"ם. אבל מה שספק שם עוד על דעת הר"מ פ"ג ה"ט מ"ס מירס דמשיב אינו קונה בענין נקוב לק"ע דהסס מיירי כמזכיר חותם ע"ז
 קרקע ואינו מציב חובה מהקרקע דבענין כזה גם לענין כלאים כיון שאין חייב מפקינן בנייהם לנין הארץ מחשב כמחזור. ועיין:

ציונים

א כלאי הכרם. מ"י פ"ה
 מהלכות כלאים ח"ז מ"ז
 ור"ז י"ד י"ז י"ז י"ז י"ז י"ז
 כלאי זרעים. מ"י שם פ"ה
 פ"ז. סוג ור"ש שם סימן לז
 פ"ה פ"ה י"ז: ורמב"ם באבילה.
 מ"י שם פ"ה:

ראשון לציון
 משנה א [תרי"ם ד"ה]
 ומלקיים ע' נמו' כו'
 וע' כסוף המורה. ועמ"ס
 ה"ש כוף פ"ה דגנשים.
 וכן נשאלתי מר"ב הגאון
 מהר"ע שף י"ז ור"ע:

תום אנשי שם
 פ"ה א במשנה כלאי
 הכרם: משום ודלוק
 מייחבו סתם כה. א"כ משום
 דמישח מחתרינן באיסורים
 ופוחה והלך כסדר. (רמ"ז).
 וכלאי גבדים עוהר לנשותו
 לכתחלה אלא אסור להשתמש
 בו כדרכו דהיינו לזיכה.
 וכלאי כהמה מותר להשתמש
 בו כדרכו דהיינו לרכוש עליו
 כה"ס הר"ב ואכור לעשות
 היינו לרכוש ומ"ע משום
 ותלוי כהמה כוא דבר שיש
 בו חת חיים לא רכס להחיותו
 בין אותם שאין בהם רוח
 חיים. (וב"ל): במשנה
 מותרות כולל דבר. כ"ל
 בני תמליתי דנפיש חיתיה
 סקיים כסו חיתיה לאיסורא
 מהר"ב מדרישא. (רמ"ז):

תוספות יום טוב כלאים כלאי הכרם פרק ח ר' עובדיה מברסגוריה

פרק ח א כלאי הכרם וכו'. פירש הר"ב שני מיינים שהן כלאים ויזרעם בכרם. כלומר עם המרלן וזרעם במפולת יד כדפרשית לעיל כוף פרק קמח ועיין מ"ס שם בסעיפתא דשמיא: ובמלקיים. עיין במשנה ו פרק ה. ומ"ס הר"ב מדרשא דמוקד אש. הכי איתא בפ"ב דקדושין דף גו. ולריך לומר דסברא הוא כיון דלשתיפס קיימא היינו כדי שלא יהנה ממנו
פרק ח א כלאי הכרם א אסורין מלזרוע ומלקיים ג. ואסורין בהנאה ה. כלאי זרעים ה אסורים מלזרוע ה ומלקיים. ומותרין באבילה. וכל שכן בהנאה ג' כלאי בגדים מותרין בכל ח"ג. א ומלקיים. ג"כ ו"ז ולקיים. וכל שכן בהנאה ג"כ ביום ח'.

פרק ח א ואסורין בהנאה. דמתיב פן תקדש וזרע' פן תוקד אש. וזירוש' אורכא נמי דליף ל' הכי נאמר כאן פן תקדש ונאמר להלן גבי ע"ז פן תוקב זו מה פן האמור להלן אכור כהנאה אף פן שאלמנר כאן אכור כהנאה ואית דבשו מיינר נאמר כאן פן תקדש ונאמר להלן ולת י"ה קדש מני ישראל מה קדש שנאמר להלן אכור כהנאה אף כאן אכור כהנאה ופר"ד וקדש אכור כהנאה ומש"י ח"ר חונא ביאחא אסורה כהנאה. ומתני' דקתני אכור לקיים

פרק ח א מלזרוע ומלקיים. זריעה נהיה כתיב ולקיים ילפי' נמי דוחע וכל אכור מדמתיב הורע וכתיב המנאה כדלמרי' כשירקון לעיל וכלאי זרעים נמי ילפי' מכלאי הכרם דלאסור לקיים וליכא למפקד דהתם לאסורי

פרק ח א ואסורין בהנאה. דמתיב פן תקדש וזרע' פן תוקד אש. וזירוש' אורכא נמי דליף ל' הכי נאמר כאן פן תקדש ונאמר להלן גבי ע"ז פן תוקב זו מה פן האמור להלן אכור כהנאה אף פן שאלמנר כאן אכור כהנאה ואית דבשו מיינר נאמר כאן פן תקדש ונאמר להלן ולת י"ה קדש מני ישראל מה קדש שנאמר להלן אכור כהנאה אף כאן אכור כהנאה ופר"ד וקדש אכור כהנאה ומש"י ח"ר חונא ביאחא אסורה כהנאה. ומתני' דקתני אכור לקיים

פרק ח א מלזרוע ומלקיים. זריעה נהיה כתיב ולקיים ילפי' נמי דוחע וכל אכור מדמתיב הורע וכתיב המנאה כדלמרי' כשירקון לעיל וכלאי זרעים נמי ילפי' מכלאי הכרם דלאסור לקיים וליכא למפקד דהתם לאסורי

כלאים אין אכור פרק ט

הכריז . . . וס' ביום כס . . . רבנה פה . . . והבאנו הכשרים . . . סוף פסוק . . . מיום שם ה' . . . סוף וס' שם סוף אה סוף . . . א' אין עראי . . . מחמת חל . . . מ' שם ה' . . . סוף וס' שם . . . ס' ולא ילבש . . . נ' ק' . . .

תוספות חדשים

הסנה ב (בר"ב ד"ה) אבל אכוריו כו' מן של משי כו' ע"ל וכו' כפי יד' סוף ל"ח :

ראשון לציון

[מ"ב] הברים והכסות . . . בתי"ט ספ"ד דשבת מנאר . . . פירוש של כרים וכל כסות . . . וחידוש של ש' כה' . . . ויוצר מידוש על הר"ב ועי' יסל"ט .

חדושי מהר"ח

פוסקין אמר לאדם אחד לאכול כל שלשתו ובאן הלא אדם אחד לובש את כולו ועוד דלא אמרין יבש ביבש בשל אלא כשכל צמחייתו עומדת בפני עצמה אבל לא כשנבלל רבאן הלא נבלל אבל נראה לומר דלא דימי לשאר אסורין שנעשרב אכור בתרוב רוב אבל כאן נתערב החלה דהרי בחתך וברוב וכן הוורה נחפשל ברוב שיהא נקרא כלו על שם הרוב ואין כאן גוירת הכמים כיון שכולו הרי לך

תוספות ר"ע

משנה ב (אית לוח) ב"ב ד"ה הברים ומיירא להציעו (חחרין) וק"ל ודבריו אכור שם חכ"ד נימא כי בשרו מ' הבא דהוי קשין לא גזרו רבנן . . . וס' לא הוי קשין לגמרי ע' בהר"ב לקמן ס"ד :

תוס' אנשי שם

אכורים מפני מע' ונ"ל דה"ל כשגזרו על הכשרים והכלל לא גזרו משום גזירה כללית של תורה וכמו שגזרו בין וכלל של עובד כוכבים משום שיהא אכור לתורה אלא משום מע' בלבד ונ"ל לענין האכור ליתא ליה עמיה דמי שאליו סוף משום סיג כיהא אכור א"כ שבעל העטם לדין מנין אהר הכשרים משא"כ כשהאכור משום מע' עשוי ליתא מי"ט מותר כמי"ט הר"ב . . . (המ"ז) : חיי"ט ד"ה השוויירום כו' ואולי דכלפי כו' . . . ונתר נראה סי' ראשון דהי האכור קאי לא ה"ל לתלות עטם הכשר שכלל מכירין דהר"ב נקיים ניכר השתא בין פשתן לקצוות אלא דלפי"ט וטובים הי"ט לפי שמהו הוא וכמי"ט הש"ך סי' נ"ה א"כ הכי הולל לפי שמהו . . . (ע"ל) : ב"ב ד"ה הברים כו' ונכריים על בשרו . . . לפיכך לא ה"ל לתלות עטם על בשרו וכן נקשין דליכא חשש רק שמה חכ"ד נראה על בשרו וכן נקשין לא חשו להכי רק בשבירו נוגע . . . והא דהר"ב כולל הא דעשר מנעות וע"ג א"כ דלמדין כפי' הבהלת קולת ספקין מהכסה בו רחשו ורובו א"כ הגדול יולא בה דרך עראי חייבה צניעות וא"כ לאו פסוקה וע"ג מן אין עראי ככלאם דלשילוי אין הגדול יולא בה עראי י"ט מן משום פלאים ע"ש בשיע"י וע"ג סי' ש"א סק"ס . . . (המ"ט) : ב"ב ד"ה את המכס כו' . . . ונ"ל כו' וב"ב הר"ש ועמיה נדוד מפי' קמה נ"ל משום דלא עושה כן כדי שלא יכירוהו כמלכותיו שהוא יודעי שישא דלכור ואפילו מפני הסכנה אכור כדאי' במדרש כ"י תלמודי ר"י שביעו עשייתן בשעת הגזירה ודוק . . . ומאי אריא כלאים אפילו בלא להחליט אכור כמלכותו שאלו יוכר דלית ביה משום ובמקומותיה לא הלכו וק"ל . . . חיי"ט ד"ה את המכס כו' . . . שאינם לובשים ממש כו' . . . וזה דלא כהר"ב לק' ב"ה דמייני בלוגים ממש להרשות מדחי להשיגם אלא מייני התם כשאלו איהם על כמס' . . . אכל כס' מרכבת המסנה

שעיר כמו הזמר ע"כ . . . ומ"ש הר"ב בפירוש כלך . . . הוא לשון הרמב"ם כחבורו ובר"פ כמה מדליקין כתב לשון אחר . . . ומה שכתב וכן הקצובים וכו' שהכל מכירין בו . . . איש מוכס על והאידנא אלא בא לומר דהקצובים שרי לעולם שהכל מכירין בו . . . ומדע דהא הן לעיל הפשתן והקצובים

שטרפן זה עם זה . . . לרוב קצובים מבטל למועט פשתן ש"מ שהיו מכירין בקצובים . . . ואולי דלפני שכתב הר"ש ז"ל סוף פ"ט דגדה הביאו בטור יורה דעה סי' ר"ל"ה שא"כ לקצובים עם פשתן כחשכנו לפי שלא היה מנזי וכו' . . . כתב הר"ב דהאידנא ר"ל בימיו מנזי והכל מכיריים בו וש"י והרי הר"ב ז"ל היה שנת ר"ך זה זמן רב אחר הר"ש ז"ל שממה שכתב הר"ש בענין שנת השמטה בפ"ק דע"ז מנאר שפשה חיבורו בשנת ע"ג :

הברים והכסות . . . כתב הר"ב דמונחים על גבי מטה אפי' עשר מלעות וכו' . . . ירושלמי . . . ופירש הר"ש ז"ל מטה של חבלים [שנקטע] תחתיו ולדי הכר עולים עליו אבל [נכסרים] של עץ קשה ואינו נשקע ע"כ : [ובלבד שלא יהא צבירו נוגע בהם . . . דלא חיישינן שמא תכרך וכו' . . . כמ"ש הר"ב בפירוש משנה ד] : אין עראי לכלאים . . . כתב הר"ב דלבישת עראי לבישה וסיים הר"ש ז"ל ובריש התכלת מיייתי לה ומשמע דלייירי בטלית קטנה אע"פ שאין הגדול יולא בה עראי : את המכס . . . וכו' הר"ש ובמוכס העומד מאליו מיירי דאי בסתם [מוכס] בלא כלאים אכור דדינא דמלכותא דינא ע"כ . . . וכמ"ש הר"ב בפ"י לר"פ הגזול בפרק וכן במ"ד פ"ג דגדרים . . . ומ"ש הר"ב ופליגא אליך סתמא לקמן מחמתין ה' . . . וכ"כ הר"ש . . . והרמב"ם לא פירש דפליגי . . . וכן בחבורו פסק לתרומתו וכתב בכסף משנה שגראה שטעמו משום דהכא שאני דכיון שהוא לובש ממש הרי עבר על לא תלבש שטעמו אבל מוכרי כסות ותופרי כסות שאינם לובשים ממש אלא מעלים עליהם מותר אם איש מחסוין . . . והאריך ליישב הגמ' דסוף הגזול בפרק ואלו אין לו כפי

מלאכת

השיריים והכלך והסריקין חייבין צניעות ומופ' בגמ' במסקנה כפי מה שהיה רש"י ז"ל א"ל דמתי"ט פרושי קא מפ' מאי שיריים כלך : בפ"י ר"ע ז"ל . . . ומפני שלא היו מזויין צניעה לא היו מכירין בהם וכו' . . . כ' ה"ל יוסף ז"ל זה הדין ה' לך ראי' דמאן יומר שלא ה' מנזי צניעה ונ"ל לפ' דה"פ דמתי"ט העומד בגדים משיריים וכלך אין בהם משום כלאים אבל אכור משום מראית העין שזה נראה כלמר וזה נראה כפשתן ע"כ : הברים והכסות כו' . . . היינו מפני שאין דרכן בהעלאת וכן פי' ר"ש ז"ל כפי' המשנה . . . וריב"ז אחא לאשמעי' דלפי' עשר מנעות זו ע"ג זו שאין דרכן בהעלאת כל כלאים תחתיהן שדרכן להעלותן אכור לישון עליהם משום שאל' לא יעלה עליך כלו'

יבין

השתא . . . מונכסר במניין . . . נ"ל דכיון דבמשי מלתא דל"ט למטעי בה . . . ל"ג בה רבנן (כתי' רע"ז א"כ של"ט סק"ג) וה"ה כשעטם האכור ידוע לא הוי כנלכסר במניין (הגמ"א ס"ט סק"ז) : (יב) מאטרלארץ כמלכות החתיו : (ג) שמינת חתך מראשותיו : (ד) צלרונים מכלאים מותחים . . . דלא אכרה תורה רק דתת לבישה . . . ואף מדרבנן אכור אפילו תחתיו . . . ה"מ ברכים . . . והכא מיירי בקצבים וגם אין תחתיהם דבר רק (דיגס רק מוד ד"א אכור) וגם אין צבירו נוגע בהן . . . ובכה"ג אפילו לכתחילה מותר . . . מיהו דוקא בצריג קשה . . . דברכים הא"ל דאורייתא . . . כשהן על הגוף . . . ולהכי תחתיו אכורים מדרבנן . . . ולפיכך כשהן אריג קשה מותר רק תחתיו ולא עליו . . . וגם לריך שלא יהא צבירו נוגע בהן . . . ודוקא בשניכר בהן הכלאים דל"כ אכור כלקמן סי' כ"ה . . . משא"כ בהן . . . ואפי' בלבישה שרי (י"ד ש"ל) : (הו) בלוגים דרך ארטי : (הז) ממוכס גזון . . . ולטור (י"ד ש"ל) לדידן שרי . . . דקיי"ל כר"ש דבר שאינו מחסוין שרי

ראשונה

דקר ממתי' . . . סבירא דכך שאין מחסוין אכור ופליגא אליך סתמא דלקמן מוכרי כסות וכו' . . . אבל הרמב"ם העתיק שתייהו להלכה וכמה הכ"מ דקר דהא לוגש כדכך נביס

לאחלופי בצמר ופשתים . . . ומפני שלא היו מזויין צניעה לא היו מכירים בהן ואחי' לאחלופי הלכך אכורים מפני מראית העין אכל האידנא שהמשי מנזי צניעה והכל יודעים ומכירים בו אין אכור שום מין של משי בצמר או בפשתים וכן הקצובים שרי בין בצמר בין בפשתים שהכל מכירים בו : הברים והכסות אין בהם משום בלאים . . . לפי שכן עשויון לשכיבה והטורה אחרת (ויקרא י"ט) לא יעלה עליך אבל אהה מותר להלישו תחתך והגי מילי כשהן קשים ורקנים ונחומים על גבי אלמנא או הן מותרין כשאין צבירו [נוגע] בהם אבל אם הם רכים או מלאים או אפי' רקנים ומונחים

הברים י) והכסות י) אין בהם משום בלאים י) . . . ובלבד שלא יהיה בשרו נוגע בהן . . . אין עראי לכלאים י) . . . ולא ילבש בלאים אפי' ע"ג עשרה אפי' לגנוב את המכס י) :

כספחות

דני . . . ב שלא יהיה ניועמו שלא דא . . . ולא ילבש כלאים אפילו על ניועמו לא ילבש כלאים על .

על גבי מטה אפילו עשר מנעות זו על גבי זו וכלאים תחתיהם אכור לישן עליהן לפי שכתפפים תחתיו ונכריים על צבירו : אין עראי לכלאים . . . דלבישת עראי לבישה היא : אפי' על גבי עשרה . . . ואע"פ שאינו נראה מן הכלאים : את המכס . . . ראיתי לקלח מרובתי שפי' כגון במקום שהיהודים פורעים מכס למוכס העומד מאליו ולובש כלאים כדי שלא יכיר שהוא יהודי . . . ול"ג לגנוב את המכס לפי שאין אדם נוטן מכס

על גבי מטה אפילו עשר מנעות זו על גבי זו וכלאים תחתיהם אכור לישן עליהן לפי שכתפפים תחתיו ונכריים על צבירו : אין עראי לכלאים . . . דלבישת עראי לבישה היא : אפי' על גבי עשרה . . . ואע"פ שאינו נראה מן הכלאים : את המכס . . . ראיתי לקלח מרובתי שפי' כגון במקום שהיהודים פורעים מכס למוכס העומד מאליו ולובש כלאים כדי שלא יכיר שהוא יהודי . . . ול"ג לגנוב את המכס לפי שאין אדם נוטן מכס

שלמה

מחוס לחא דהעלאת כיון שדרכן כרך הר"ן ז"ל בספ"ק דבינה ד' רפ"ה וע' עוד שם ותוסף לקח טוב : אין עראי לכלאים . . . צניעות' מני אין עראי לכלאים צניעות' ופרך והתני כהן שילא לדבר עם חבירו אם הפלגו ענין עבילה דליכא הסח הדעת וא"כ לטעה כפי בקדושת ידים ורגלים ולא אמרו שישפוט עמנו כשמדבר עמו אע"ג דלינו טובד עבודה . . . ומשני התם צננדי לכן צניעות' שאין בהם כלאים והא דתני אין עראי דלכור היינו צננדי וזה דתנן ואכור של כלאים היו ונפ' בא לא אמרי' דלפי' דעבדי קדש נחת ליהנות כהן ואין כאן חטא מעילה משום כלאים אכור : בפ"י ר"ע ז"ל . . . ול"ג לנעב את המכס לפי שאין אדם נוטן מכס מנגדים שהוא לובש : כן פי' הר"ש ז"ל ונ"ל אפי'

תפארת ישראל

דהכא . . . וכ"כ צנעוטי (פ"א מ"ב) קאמר למד גמלים ואמר רחלים . . . והרי אמרין (חולין קל"ז ב) דכלשון החמים ז"ל רחלות . . . ואת"ל דבמחוק נקט הכא לשון רחלים . . . לאשמעינן דרך צוברים מיירי . . . שאמרן קשה ואפשר שיחטערו יפה עם נמר גמלים שג"כ שערותיהן קשין קת . . . אבל שער נקיבות . . . אם גם מעורב . . . עכ"פ כיון שהוא רך מנכר במקומו . . . ולא כפול . . . ומה"ש לא נקט הכא דלמר רחלים שנעורב עם שער עיזים . . . מדוח שערן קשה ספי . . . ואפשר ללקטן . . . ובכה"ג כל דמנכר במקומו לא כפול (כ"ד סי' ז"ט) עכ"פ קשה לי מדמנינן (שבת פ"ה מ"ד) אין הרהלים יולאוח חנונות . . . ואת"ל דדוקא בשאין כ"מ בין זכרים לנקבות . . . אוי בלשון חממים נקרא רחלות . . . משא"כ התם כפ"ה

משנה

הגזרה לא היסה אלא על המקומות שאינם מנזי ובכ"כ לא לריך מנין אהר להחיות כמ"ש הא"ן והפוסקים לענין גילוי ביי"ד סי' קפ"ו : אפילו פ"ג פקעה . . . כ' הר"ב

